

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут права
Центр проблем імплементації європейського соціального права
Кафедра трудового права та права соціального забезпечення
Національного академія правових наук України
Бюро з проблем трудового права

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Тези доповідей учасників
III Міжнародної науково-практичної конференції
(16 листопада 2022 р.)

За редакцією:
доктора юридичних наук, професора,
академіка НАПрН України
М.І. Іншина

кандидата юридичних наук
М. Б. Мельник

Київ – 2022

УДК 349.2 (477) (043.2)

Правове забезпечення соціальної безпеки в умовах євроінтеграційних процесів:
тези допов. учасн. III Міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 16 листопада 2022 р.) / за ред.
проф. М. І. Іншина, к.ю.н. М. Б. Мельник. – 149 с.

ISBN 978-617-7625-74-1

Укладачі:

А.В. Іваницький, М.Б. Мельник

У збірнику вміщено тексти наукових доповідей, присвячених дослідженню соціальної безпеки та соціальної політики, актуальним науковим і практичним проблемам реформування трудового та соціально-забезпечувального законодавства в контексті соціальної безпеки. Для фахівців, які працюють у вищезазначеній галузі, науковців, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів і студентів.

Тексти доповідей і повідомлень друкуються мовою оригіналу в авторській редакції.

ISBN 978-617-7625-74-1

© Центр проблем імплементації
європейського соціального права, 2022

© Колектив авторів, 2022

ЗМІСТ

Реформування трудового законодавства в умовах воєнного стану

Амелічева Лілія Петрівна	7
ЩОДО КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД УРЯДОВОГО ПРОЄКТУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ПРАЦЮ» (2022 р.)	
Байло Олена Володимирівна	10
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ ПРО ПОНОВЛЕННЯ ПРАЦІВНИКА	
Бориченко Катерина Валеріївна	13
ВИЗНАННЯ НЕДІЙСНОЮ УМОВИ ПРО ВИПРОБУВАННЯ ПРИ ПРИЙНЯТТІ НА РОБОТУ ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ	
Важженчук Сергій Ярославович	15
ДО ПИТАННЯ ГЕНЗИ КОНЦЕПЦІЇ ЕКСПАНСІЇ ТРУДОВОГО ПРАВА	
Костюченко Олена Євгенівна	17
ЗАХИСТ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ ІЗ СІМЕЙНИМИ ОБОВ'ЯЗКАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	
Кучма Ольга Леонідівна	20
ДО ПИТАННЯ ПРО ОБЛІК РОБОЧОГО ЧАСУ ВОДІВ	
Мельник Костянтин Юрійович	22
ДО ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ПРИ ПРИЙНЯТТІ НА РОБОТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	
Мельник Марія Богданівна	25
ВАЛІДНІСТЬ ДОКТРИНИ ТРУДОВОГО ПРАВА: ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ	
Остапенко Юлія Олександрівна	27
ПОСИЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ПРАЦІВНИКІВ ШЛЯХОМ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ТРУДОВИХ ПРАВ	
Павліченко Ірина Миколаївна	30
СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА ПРАЦІВНИКА ЯК РЕЗУЛЬТАТ ДІЇ ПОЛОЖЕНЬ КОЛЕКТИВНОГО ДОГОВОРУ	
Подорожній Євген Юрійович	32
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕВЕДЕННЯ ТА ЗМІНИ ІСТОТНИХ УМОВ ПРАЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	
Сіроха Дмитро Ігорович	34
ОСОБЛИВОСТІ КОРПОРАТИВНОЇ НОРМОТВОРЧОСТІ У ТРУДОВОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ	
Чанишева Галія Інсафівна	36
ЩОДО ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	

Реформування соціального законодавства в умовах воєнного стану

Бабич Надія Олександрівна	39
ФАКТОРИ ОБМЕЖЕНОСТІ ЄВРОПЕЇЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ	
Барсук Марина Анатоліївна	42
ЗМІСТ МЕТИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ СУДДІВ В УКРАЇНІ	
Вишновецька Світлана Василівна	45
СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ, ЯК РЕЗУЛЬТАТ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ	
Вітко Олександр Юрійович	47
ЩОДО СУТНОСТІ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИНИ ЯК ОБ'ЄКТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ В КОНТЕКСТІ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	
Гудзь Анна Олександрівна	50
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИСМНИЦТВА В КОНТЕКСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ	
Ілларіонова Світлана Ігорівна	52
СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ ЯК ФАКТОР ІНДИКАТОРУ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ	
Іншин Микола Іванович	54
СТАН СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
Казанчук Ірина Дмитрівна	57
ЩОДО ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК СКЛАДОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ	
Колеснік Тетяна Володимирівна	59
ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	
Костенко Владислав Геннадійович	61
ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	
Малюга Леся Юріївна	64
ДО ПИТАННЯ ПРО СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВРАЗЛИВИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	
Мельник Ярослав Ярославович	67
КОДИФІКАЦІЯ БЕЗПЕКОВИХ НОРМ В СОЦІАЛЬНОМУ ПРАВІ: ДО ПИТАННЯ РОЗРОБКИ «КОДЕКСУ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ»	
Миколасць Анатолій Петрович	70
ДО КЛАСИФІКАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ ЗІ СТОРОНИ ГРОМАДСЬКОСТІ	
Пожарова Оксана Вікторівна	73
РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО СТРАХУВАННЯ НА ВИПАДОК БЕЗРОБІТТЯ	

Северюков Денис Георгійович	75
СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА У СИСТЕМІ ЦІЛЕЙ ТА ФУНКЦІЙ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ	
Сіньова Людмила Миколаївна	77
ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНОЇ ОСОБИ В УКРАЇНІ	
Тищенко Олена Володимирівна	80
СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЯК СУСПІЛЬНО-КОРИСНА ДІЯЛЬНІСТЬ	
Черноус Світлана Миколаївна	84
ДОДАТКОВЕ СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	
Щербина Віктор Іванович	86
КАДРОВА БЕЗПЕКА ЯК ЮРИДИЧНА КАТЕГОРІЯ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ	

Трибуна молодого науковця

Ангілопова Бажена Юріївна	89
ДО ПИТАННЯ ПРО СОЦІАЛЬНИЙ РИЗИК ЯК ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ	
Аніна Олександра Олександрівна	91
ГАРАНТІЇ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ МОЛОДІ В УКРАЇНІ	
Гладкий В'ячеслав В'ячеславович	94
ОРІЄНТИРИ ЄВРОПЕЇЗАЦІЇ НОРМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО СОЦІАЛЬНУ БЕЗПЕКУ	
Дегтярьова Вікторія Олександрівна	97
ОПЛАТА ПРАЦІ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
Дяченко Ольга Андріївна	100
КОНЦЕПТУАЛЬНО-СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ У СФЕРІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН	
Керекеша Аліна Віталіївна	103
СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
Козлов Олександр Сергійович	106
ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА БЕЗПЕЧНІ І ЗДОРОВІ УМОВИ ПРАЦІ ПІД ВПЛИВОМ КОНЦЕПЦІЙ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	
Костюк Юрій Вікторович	109
ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ В ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАНІ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ	
Кочегарова Крістіна Юріївна	113
ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ ТА ОЗНАКИ АУТСОРСИНГУ ТА АУТСТАФІНГУ ЯК ФОРМ ЗАЙНЯТОСТІ	

Купрун Євгенія Петрівна	115
МАТЕРІАЛЬНА ФОРМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ	
Малицька Ірина Олексіївна	117
ТЕНДЕНЦІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
Мидель Андрій Михайлович	121
СПОСІБ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ: ПІДХОДИ ДО ДЕФІНІЦІЇ	
Порицька Юлія Миколаївна	123
ЗАХИСТ ТРУДОВИХ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ У ВИПАДКУ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ	
Рудницький Іван Валерійович	126
ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	
Савера Валерія Максимівна	129
МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ СІМЕЙ З ДІТЬМИ	
Світовенко Дарина Вікторівна	132
ОСОБЛИВОСТІ ЄВРОПЕЇЗАЦІЇ НОРМ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО РЕАЛІЗАЦІЮ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ	
Сова Вікторія Валеріївна	135
ЗМІСТ ТРУДОВИХ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ У КОНТЕКСТІ СТВОРЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	
Спицька Катерина Олегівна	138
ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ В УКРАЇНІ	
Черезова Тетяна Олександрівна	140
СОЦІАЛЬНІ ПРАВА ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ: ПРОБЛЕМИ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ	
Шкода Влада Миколаївна	142
СТАН ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВОЮ ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ	
Янковський Валерій Андрійович	145
СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗЕМЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	

Кучма Ольга Леонідівна
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
доктор юридичних наук, доцент
професор кафедри трудового права та
права соціального забезпечення

ДО ПИТАННЯ ПРО ОБЛІК РОБОЧОГО ЧАСУ ВОДІЙ

Одним з аспектів соціальної безпеки є безпека учасників дорожнього руху. На сьогодні, на жаль, дорожньо-транспортні пригоди (далі – ДТП), наслідком яких є смерті, каліцтва, шкода майну, доволі часто трапляються в Україні. Причини настання ДТП різні, однією з них є втома водія, яка погіршує концентрацію уваги, а також приводить до того, що водій може заснути за кермом. Підвищує ризики заподіяння шкоди життю, здоров'ю та майну ДТП за участі вантажного транспорту.

Міжнародний союз автомобільного транспорту у дослідженні причин ДТП в Європі за участі вантажного транспорту встановив, що причиною багатьох ДТП за участі вантажного транспорту є «перевтома/водій заснув за кермом», а для ДТП, які стались внаслідок порушення маневру при обгоні (8,8 відсотків) і ДТП за участі однієї вантажівки (18,8 відсотків) перевтома на другому місці серед причин ДТП. В третині аварій, які стались через перевтому водія, був летальний наслідок [1, С.10-11].

Навіть дана статистика не відображає повною мірою вплив перевтоми на аварійність на дорозі, оскільки сам стан перевтоми важко встановити у кожному випадку і визначити у скількох ДТП, які стались через неуважність водія на дорозі (причина №1 ДТП) причиною неуважності була саме перевтома.

Тому надзвичайно актуальним є питання контролю (відповідно, і обліку) часу, який водій проводить за кермом. Для фіксування робочого часу водія за кермом на транспортних засобах встановлюють тахографи. Проте, не кожен роботодавець вважає за потрібне контролювати весь час роботи водія за кермом

за допомогою тахографа аргументуючи тим, що якщо водій не задіяний в комерційних перевезеннях, а перевозить вантаж, наприклад, між складами роботодавця, то не потрібно вмикати тахограф для фіксування робочого часу водія. Така позиція роботодавців є дискусійною з огляду на наступне.

Положенням про робочий час і час відпочинку водіїв колісних транспортних засобів встановлено особливості регулювання робочого часу та часу відпочинку водіїв колісних транспортних засобів та порядок його обліку, зокрема, автобуси, що використовуються для нерегулярних і регулярних спеціальних пасажирських перевезень, для регулярних пасажирських перевезень на міжміських автобусних маршрутах протяжністю понад 50 км, вантажні автомобілі з повною масою понад 3,5 тонн повинні бути обладнані діючими та повіреними тахографами. Водії зберігають записи щодо режиму праці та відпочинку протягом робочої зміни та 28 днів з дня її закінчення. Тахограф - обладнання, призначене для встановлення на транспортних засобах для показу та реєстрації в автоматичному чи напівавтоматичному режимі інформації про рух таких транспортних засобів та про певні періоди роботи їх водіїв. Водій, що керує ТЗ, який не обладнаний тахографом, веде індивідуальну контрольну книжку водія або повинен мати копію графіка змінності водіїв. Також визначено, що вимоги цього Положення поширюються на автомобільних перевізників та водіїв, які здійснюють внутрішні перевезення пасажирів чи/та вантажів колісними транспортними засобами, а автомобільний перевізник - це фізична або юридична особа, яка здійснює на комерційній основі чи за власний кошт перевезення пасажирів чи/та вантажів транспортними засобами [2].

Таким чином, навіть під час здійснення за власний кошт перевезення вантажу транспортним засобом, який обладнаний тахографом, водій має включати тахограф та фіксувати і цей робочий час за допомогою тахографа, винятки передбачені у вищезгаданому Положенні.

Правила дорожнього руху містять норму про заборону експлуатації транспортних засобів згідно із законодавством за наявності таких технічних несправностей і невідповідності таким вимогам: ... не працюють передбачені конструкцією замки дверей кузова або кабіни, запори бортів вантажної

платформи, запори горловин цистерн і паливних баків, механізм регулювання положення сидіння водія, аварійні виходи, пристрої для приведення їх у дію, привід керування дверима, спідометр, одометр, тахограф, пристрій для обігрівання і обдування скла... [3].

У випадку спору щодо дотримання правил дорожнього руху водієм, який їхав із вимкненим технічно справним тахографом, роботодавці притримуються позиції, що «не працюють» в розумінні даного підпункту Правил дорожнього руху, - це технічно несправні, а якщо тахограф технічно справний та не був включений під час поїздки водія, то тут немає порушення правил дорожнього руху.

Також у Законі України «Про автомобільний транспорт» серед порушень законодавства про автомобільний транспорт передбачено штраф за порушення режимів праці та відпочинку водіїв [4], та не передбачено відповідальності за невикористання тахографу, де він мав би використовуватись, без чого проблемно встановити і факт порушення режимів.

Для усунення суперечностей з даного питання доцільно передбачити у Законі України «Про автомобільний транспорт» відповідальність за поїздку із вимкненим тахографом, якщо відповідно до законодавства поїздка мала відбуватися із ввімкненим тахографом.

Посилення контролю за обліком робочого часу водіїв приведе до меншої кількості аварійних ситуацій на дорогах спричинених неухважністю водія внаслідок втоми.

Джерела:

1. Причини дорожньо-транспортних пригод за участі вантажних автомобілів в Європі : Наукове дослідження : Міжнародний союз автомобільного транспорту IRU. URL: <https://www.iru.org/sites/default/files/2016-01/ru-etac-summary.pdf> (дата звернення 10.11.2022)
2. Про затвердження Положення про робочий час і час відпочинку водіїв колісних транспортних засобів : Наказ від 07 червня 2010 р. №340 : Міністерство транспорту та зв'язку України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0811-10#Text> (дата звернення 10.11.2022)
3. Про Правила дорожнього руху : Постанова від 10 жовтня 2001 р. №1306 : Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#Text> (дата звернення 10.11.2022)
4. Про автомобільний транспорт : Закон України від 05.04.2001 р. № 2344 : Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14#Text> (дата звернення 10.11.2022)